

САДРЖАЈ

1. УВОД
  - 1.1. Основне карактеристике и вредности природног добра „АКАДЕМСКИ ПАРК“, споменика природе
  - 1.2. Полазне основе за програмирање заштите и развоја природног добра „АКАДЕМСКИ ПАРК“
2. ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ „АКАДЕМСКИ ПАРК
3. ИДЕНТИФИКАЦИЈА РИЗИКА И ФАКТОРА УГРОЖАВАЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА
4. ДУГОРОЧНИ ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ „АКАДЕМСКИ ПАРК“
5. ПРИОРИТЕТНЕ АКТИВНОСТИ И МЕРЕ НА ЗАШТИТИ, ОДРЖАВАЊУ, ПРАЋЕЊУ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊУ „АКАДЕМСКОГ ПАРКА“
  - 5.1. Обележавање природног добра
  - 5.2. Израда аката предузећа
  - 5.3. Организовање чуварске службе
  - 5.4. Израда Плана управљања
  - 5.5. Заштита и одржавање споменика природе „Академски парк“
  - 5.6. Праћење стања и унапређење споменика природе „Академски парк“
    - 5.6.1. Радови на одржавању и унапређењу парковског зеленила у заштићеном подручју
    - 5.6.2. Остали радови на заштити и унапређењу стања заштићеног подручја „Академски парк“
6. ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА
7. АКТИВНОСТИ НА ПРОМОЦИЈИ ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА
8. ДИНАМИКА И СУБЈЕКТИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПЛАНА УПРАВЉАЊА „АКАДЕМСКИ ПАРК“, СПОМЕНИК ПРИРОДЕ
9. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА И МАТЕРИЈАЛНЕ ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА ИЗВРШАВАЊЕ ПОВЕРЕНИХ ПОСЛОВА УПРАВЉАЊА ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈЕМ

1. УВОД

У граду Београду, једној од највећих раскрсница међународних путева, крај ушћа Саве у Дунав, у непосредној близини Београдске тврђаве, најзначајнијег културно-историјског комплекса (културно добро од изузетног значаја), налази се Академски парк. Иако је малих димензија, Академски парк као зелена оаза, биолошко-еколошки, функционално и естетски чини значајан саставни део градског милеа. Парк оплемењује амбијенталну целину најстаријег дела Београда, дајући му посебну лепоту и топлину.

По својој генези, културно-историјским и биолошким вредностима, Академски парк представља једну од малобројних зелених површина у централном делу милионског Београда, зато он и захтева одговарајући статус у складу са важећом законском регулативом. Поред формалног аспекта заштите, низом едукативно - пропагандних мера, неопходно је формирати и унапредити еколошку свест грађана, са циљем да градске зелене површине суштински буду третиране као "зелено благо" града, како са становишта еколошко-биолошких, тако и просторно-амбијенталних, културно-историјских, туристичких, едукативних и других вредности.

Скупштина града Београда, а на основу извршене валоризације и дефинисаног предлога Завода за заштиту природе Србије, на седници одржаној 24. 12. 2007. године донела је Решење о стављању под заштиту природног добра „Академски парк“, број 501-680/07-С.

Академски парк, споменик природе ставља се под заштиту ради очувања биоэколошких, просторно-амбијенталних и културно-историјских карактеристика и идентитета једног од најстаријих делова Београда, као и одржавања и унапређења стања ботаничких и естетских вредности дендрофонда. Заштићено природно добро „Академски парк“ се налази на територији административног подручја града Београда, градска општина Стари град, у својини Републике Србије. Укупна површина заштићеног природног добра износи 1ha 45a 90m².

Заштићено природно добро категорише се као значајно природно добро, природно добро III категорије. У Парку се одређује режим заштите III степена са установљеним општим и посебним мерама заштите и коришћења, као и мере и активности које треба спровести ради очувања и унапређивања вредности добра, уз прибављање услова организација за заштиту природе и заштиту споменика културе.

Решењем Скупштине града Београда о заштити утврђено је да функцију управљања извршава Јавно комунално предузеће „Зеленило Београд“. У обављању послова заштите и развоја споменика природе ЈКП „Зеленило Београд“ има обавезу да:

- чува и одржава природно добро у складу са прописаним мерама заштите,
- у случају настанка промена које могу угрозити заштићено природно добро обавести надлежне институције,
- обележи природно добро у складу са важећим правилником,
- постави информативне табле ради обавештавања и презентације заштићеног природног добра као и едукације посетилаца,
- постави табле са дефинисаним правилима понашања посетилаца, обавезама и ограничењима у погледу коришћења,
- донесе План управљања заштићеног природног добра.

Будуће активности на спровођењу заштите и унапређења заштићеног природног добра треба у основи да садрже интегративни приступ заштити природног и културног наслеђа. То је основни услов за спровођење Плана управљања заштићеног подручја „Академски парк“, споменик природе.

1.1. Основне карактеристике и вредности заштићеног природног добра „АКАДЕМСКИ ПАРК“, споменик природе

Академски парк се налази у средишту просторне целине Стари Београд, на Студентском тргу, између Васине и Узун Миркове улице. Парк је окружен Просторно културно-историјским целинама Кнез Михајлове улице и подручјем око Доситејевог лицеја, који су културна добра од изузетног значаја. Са североисточне стране Парк је ограничен улицом Браће Југовића, а са југозападне, северозападне и југоисточне стране уоквирен је Студентским тргом. По административно-територијалној подели Академски парк припада граду Београду, општини Стари град, КО Стари град, к.п.бр. 806.

Академски парк се пружа у правцу северозапад-југоисток. Налази се на надморској висини од 107 m и заузима површину од 1ha 45a 90m². Академски парк је лоциран у језгру Београда где су веома измењени еколошки услови, па ипак поједини примерци дендрофлоре у Парку представљају доказ веома добре способности адаптације свим променама средине под антропогеним утицајима.

Академски парк је кроз историју био место бурних збивања и историји Београда. Тако је од турског гробља, преко пијаце, и тзв. „Малог парка“ – Панчићевог парка и Краљевог трга, кроз врло занимљиву историјску причу настанка и развоја, постао данашњи Академски парк (Универзитетски, Студентски). Студентски трг је у доба Римљана био саставни део цивилног насеља Сингидунума и представљао је спону између периферије и градског утврђења. На овој локацији нађени су археолошки остаци архитектуре, скулптура и предмети свакодневне употребе, који указују да је ту био центар римског насеља, форум. Римске терме откривене 1968. године на простору Парка су најзначајнији

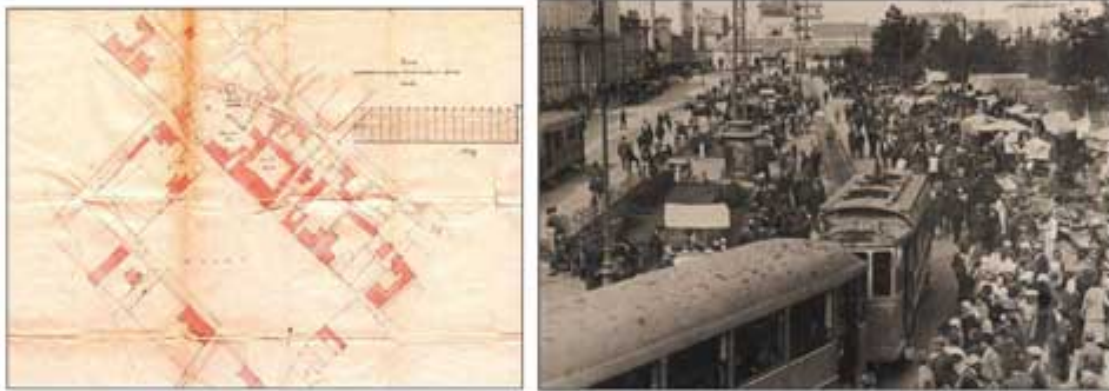
археолошки налаз. Терме датирају из II и III века, а након ископавања и проучавања, а због немогућности одржавања, локалитет је затрпан.

Пројектант Парка, чија је основа у француском стилу, био је архитекта и урбаниста Колевски. Растине је засађено потпуно слободним стилем. Прве композиционе структуре Академски парк је добио крајем XIX века подизањем споменика српском ботаничару и првом председнику САНУ Јосифу Панчићу, а уобличен тридесетих година XX века, преношењем споменика првом министру просвете Доситеју Обрадовићу и изградњом садашње барокне оgrade. У Парку се налази и споменик Јовану Цвијићу, чувеном српском географу, научнику и почасном професору Сорбоне. Споменик Јосифу Панчићу је 1967. године добио статус споменика културе Решењем број 1049/1 Завода за заштиту споменика културе града Београда, а споменик Доситеју Обрадовићу је као културно добро уписано у регистар споменика културе 1967. године на основу Решења број 1030/1 Завода за заштиту споменика културе града Београда. Поред ова три споменика Парк је препознатљив и по врло упечатљивој оградџи, зиданој у рококо стилу са урнама и две монументалне капије од кованог гвожђа на главним улазима. Североисточна половина Парка оградџена је оградом новијег датума и сачињена је од комбинације бетона и гвожђа у виду ромбоидне мреже.

Од укупне површине Парка, највећи део је под зеленилом, а поједини примерци дендрофлоре су засађени још 1886. године и потичу из природног подмлатка општеничких шума и прве Универзитетске ботаничке баште. Део Парка је под стазама са бетонским ивичњацима, а 5,48 ари са пратећим садржајима намењен је деци за игру. Читав Парк је системом стаза издељен на 20 парцела.

Академски парк, некад

На простору некадашњег напуштеног Турског гробља, а потом пијаце, израђена је регулација Велике пијаце, па је северо-западни део пијаце претворен у парковску површину (Краљев парк), а остатак је и даље служио као пијаца до 1927. године (Краљев трг). Пројектом арх. Милутина Борисављевића за Ограду студентског парка, 1929. године, цела површина некадашње пијаце је постала парковска.¹

¹ http://www.urbel.com/default.aspx?ID=uzb_BG_planovi

1.2. Полазне основе за програмирање заштите и развоја природног добра „АКАДЕМСКИ ПАРК“

У складу са чланом 52. Закона о заштити природе („Сл. Гласник РС“ број 36/2009, 88/2010, 91/2010, 14/2016, 95/2018, 71/2021.) управљач има обавезу доношења Плана управљања заштићеним подручјем за период од десет година, а чланом 53. истог закона дефинисан је садржај Плана управљања. За одређена заштићена подручја, актом о проглашењу може бити предвиђено да се план управљања доноси за краћи период. Са тим у вези, решењем о заштити за заштићено подручје „Академски парк“ планови управљања се доносе на пет година.

Према Закону о заштити природе План управљања заштићеним подручјем је документ којим субјект задужен за управљање заштићеним подручјем планира мере и активности заштите, очувања, унапређења и коришћења заштићеног подручја, смернице и приоритете за заштиту и очување природних вредности заштићеног подручја, као и развојне смернице уз уважавање потреба локалног становништва. Сагласност на План управљања даје Секретаријат за заштиту животне средине града Београда.

Као подлога и полазиште за израду ПЛАНА УПРАВЉАЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА „АКАДЕМСКИ ПАРК“ за период 2023 – 2027 године користе се:

1. Закон о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010, 14/2016, 95/2018, 71/2021.)
2. Закон о културним добрима („Службени гласник РС“, бр. 71/94, 52/2011 99/2011, 6/2020, 35/2021, 129/2021.)
3. Предлог за заштиту природног добра „Академски парк“ као споменика природе, Завод за заштиту природе Србије, Београд, 2005.
4. Решење о стављању под заштиту природног добра „Академски парк“, број 501-680/07-С.
5. „Главни пројекат ревитализације и обнове зеленила Академски парк, заштићено природно добро“, ЈКП „Зеленило Београд“, Београд, 2014. год.

У циљу унапређења стања зеленила у заштићеном подручју „Академски парк“, урађен је “Главни пројекат ревитализације и обнове зеленила Академски парк, заштићено природно добро“, уз претходно добијене услове Завода за заштиту природе Србије и Завода за заштиту споменика културе града Београда. Радови на реализацији пројекта су започети 2015. године и њихов наставак се планира у наредном периоду по одређеној динамици, у зависности од прилива финансијских средстава. Инвеститор радова је Секретаријат за заштиту животне средине.

2. ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ „АКАДЕМСКИ ПАРК“

Споменик природе „Академски парк“ је људским радом створена ботаничка вредност која се огледа у његовој диспозицији, биоеколошком, културно-историјском и амбијенталном значају. Обзиром да се парк налази у старом језгру Београда, у урбаном делу, на подручју општине Стари Град изложен је директном и индиректном антропогеном утицају.

Подручје споменика природе је поред доминантног утицаја човека (загађење ваздуха, велике количине отпада, комунална бука) изложен и опасностима од атмосферских непогода, пожара и друго. Град Београд врши редовне годишње контроле квалитета животне средине. На тај начин појединачним годишњим програмима контроле квалитета чинилаца животне средине утврђује се обим и врсте испитивања и оцењивање индикатора стања животне средине. Редовну контролу квалитета животне средине обављају овлашћене и акредитоване стручне организације. Сви резултати испитивања објављују се сваког месеца у Еколошком билтену, а једном годишње се издаје публикација о квалитету животне средине у Београду.

Циљеви заштите животне средине на простору заштићеног подручја „Академски парк“, споменик природе су:

- Заштита вегетације
- Заштита биодиверзитета
- Очување културно-историјских вредности и осталих парковских садржаја.

3. ИДЕНТИФИКАЦИЈА РИЗИКА И ФАКТОРА УГРОЖАВАЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

На основу анализе стања на терену и снимка постојеће вегетације, установљено је да је неопходно спроводити мере очувања постојећих вредности и извршити реконструктивне мере отклањања недостатака на заштићеном простору. Зато је потребно вршити мониторинг у смислу континуалне контроле и праћења стања животне средине и споменика природе. Овај процес подразумева праћење утврђених параметара под истим условима и истим методама, на утврђеним тачкама или локацијама. Мониторинг обухвата следеће, основне правце активности: праћење фактора који делују на животну средину и стања животне средине; процену стварног стања и прогнозу стања животне средине. Информације и подаци које се прикупљају кроз мониторинг утичу на све активности и поступке које су у склопу управљања заштићеним природним добром. Мониторинг је инструмент за прикупљање података о функционисању система или догађаја. Системи мониторинга за праћење стања животне средине подељени су у две групе: према компоненти животне средине на коју се мониторинг односи или према активностима које утичу на животну средину.

Основни циљеви успостављања мониторинга су:

- процена општих карактеристика и стања природног добра,
- успостављање основних еколошких вредности и трендова,
- тестирање еколошких модела и верификовање истраживања,
- препознавање промена и рано упозоравање,
- објашњење узрочно-последичних односа у заштићеном природном добру,
- информисање јавности и надлежних служби,
- омогућавање размене искустава и сарадњу на различитим нивоима,
- подршка спровођењу закона и
- прикупљање података за процесе одлучивања и управљања.

На заштићеним природним добрима је неопходно успостављање трајног система мониторинга и то стања и промена у одговарајућим популацијама, антропогених утицаја на све биолошке системе ради утврђивања могућности и степена одрживог коришћења ових ресурса. Подаци добијени мониторингом артикулишу прописивање мера за отклањање негативних утицаја, уз перманентну делатност заштите природног добра.

Као врста мониторинга може се применити и екосистемски мониторинг који стално мери промене у екосистему. Управљањем екосистемима се чува и обнавља еколошка целовитост (*ecological integrity – EI*). Програм мониторинга мери промене еколошке целовитости екосистема паркова. Добро осмишљен ЕИ мониторинг може да обезбеди веома корисне информације:

- да процени ефикасност управљачких активности,
- да повећа разумевање промена у екосистему,
- да детектује области где су неопходна даља истраживања и
- да послужи као „еколошка основица“ којом се врши поређење са незаштићеним парковима.

Оцена стања и угрожености Споменика природе

Основни фактори угрожавања заштићеног подручја „Академски парк“ су:

- *Антропогени* (физичко оштећивање стабала, раскопавање и депоновање земље на заштићеној површини природног добра). Природно добро „Академски парк“ се налази на веома фреквентној локацији и изложено је негативном антропогеном деловању несавесних појединаца који оштећују мобилијар, остављају отпатке, пуштају кућне љубимце без повоца који изузетно прљају Парк и поред присутних ђубријера и пвц кеса за хигијену паса, које се редовно постављају. Несавесни појединци се окупљају и у периоду ноћних сати, прљају и оштећују зелене површине. Зато их је изузетно тешко одржавати чистим, уређеним и атрактивним за посетиоце, чиме се деградира основна функција и вредност споменика природе.
- *Фитопатолошки* (болести најчешће изазване различитим фитопатогеним гљивама) и *ентомолошки* (оштећења изазвана штетним врстама исеката и гриња).
- *Елементарне непогоде* (ветроломи, снеголоми), велики температурни екстреми у току године на прелазу између годишњих доба са дугим периодима суше током летњих месеци, остављају велике последице на постојећу вегетацију

Вегетацију у заштићеном подручју „Академски парк“ највећим делом чине лишћари са 16 врста, док су четинари по бројности заступљени са свега три врсте. Најзаступљеније врсте лишћара су јаворолисни платан (*Platanus acerifolia* Willd.), софора (*Sophora japonica* L.), дивљи кестен (*Aesculus hippocastanum* L.), гледичија (*Gleditsia triacanthos* L.), украсна крушка (*Pyrus calleriana* 'Chanticleer'). Од четинара су присутни *Cedrus atlantica* Man., *Cedrus deodara* Laws. и *Pinus nigra* Am. Жбунасте врсте су *Berberis thunbergii* „*Atropurpureum*“, *Symphoricarpus albus* L. и *Cotoneaster horizontalis* Decne.

Постоје веома квалитетни примерци појединачних стабала као што су импозантна стабла јаворолисног платана, гинка, храста лужњака, липе, групација атласког кедрa на ободу парка према улици Браће Југовића. Али, од тренутка доношења решења о заштити 2007. године до сада, велики број стабала је

претрпео велике промене и уклоњен је. Један број стабала је са присутним фитопатолошким и ентомолошким оштећењима која се могу јавити услед физиолошког стреса изазваног великим температурним екстремима, на местима ранијих орезивања на стаблима или на местима где је дошло до преламања грана због ветролома или снеголома. Тако су се услед дугих периода без кише, напада фитопатогене гљиве *Guignardia aesculi* и инсекта кестеновог минера *Cameraria ochradela*, стабла дивљег кестена физиолошки исцрпела и тренутно је велики број са уочљивим знацима напада фитопатогених гљива и сушења грана. Липа (*Tilia cordata* Mill.) је у солидном стању, али се на сваком стаблу уочавају ентомолошка оштећења изазвана фитофагним грињама и инсектима. Платан (*Platanus acerifolia* Willd.) је у добром стању али ову врсту напада платанова мрежаста стеница (*Corythucha ciliata*) Say.) и болест антракноза платана (*Gnomonia veneta*), на коју су посебно осетљива млађа стабла платана.

Стабла атласког кедрa су, иако атрактивног изгледа, у густом склопу и то представља сметњу за њихов правилан развој. Ову врсту напада фитопатогена гљива *Botryosphaeria dothidea* која изазива суховрхост и сушење грана. Симптоми се дужи период времена уочавају на примерцима у Парку, поједина стабла се суше и уклањају.

Академски парк у садашњем периоду

4. ДУГОРОЧНИ ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ „АКАДЕМСКИ ПАРК“

Решењем о стављању под заштиту природног добра „Академски парк“ као споменик природе, број 501-680/07-С, утврђене су смернице за опредељивање циљева заштите, коришћења и развоја овог заштићеног природног добра. Дефинисаним режимом III степена заштите се утврђује „селективно и ограничено коришћење природних богатстава и контролисана интервенције и активности у простору уколико су усклађене са функцијама заштићеног природног добра или су везане за наслеђене традиционалне облике обављања привредних делатности и становања укључујући и туристичку изградњу“.

На овим основама Планом управљања дефинишу се циљеви и принципи заштите, коришћења и развоја како појединачних вредности тако и интегралне биолошке и културне целине природног добра. План карактерише принцип активне заштите са свим ограничавајућим елементима и обимом коришћења који треба да обезбеди очување и унапређење овог природног добра. Планом се опредељују приоритетни циљеви и програмски задаци који имају континуирани карактер, као и мере и активности које треба да допринесу њиховом остваривању.

Сходно Решењу о заштити, циљеви заштите су „очување биоеколошких, просторно-амбијенталних и културно-историјских карактеристика и идентитета једног од најстаријих делова Београда, као и одржавање и унапређење стања ботаничких и естетских вредности дендрофонда.“

Планом управљања се утврђују следећи приоритетни циљеви који по свом карактеру нису временски ограничени, већ имају дугорочан карактер:

1. Очување заштићеног природног добра кроз интегративни приступ заштити природног и културног наслеђа;
2. Спровођење прописаног режима заштите;
3. Очување постојећих станишних, биолошких и ликовних вредности природних парковских елемената;
4. Очување свих еколошких процеса који условљавају опстанак елемената природе Академског парка;
5. Обезбеђење спровођења мера одржавања и услова за унапређење постојећег фонда зеленила;
6. Успостављање континуираног мониторинга стања Парка, здравственог стања, угрожавајућих фактора, ефеката мера активне заштите и утицаја дозвољених активности;
7. Успостављање едукативних активности и презентације споменика природе.

Концепт заштите споменика природе „Академски парк“ заснива се на очувању и унапређењу укупних природних вредности и очувању културно-историјског и археолошког наслеђа. Дугорочни циљеви заштите, очувања, унапређења и одрживог развоја заштићеног подручја „Академски парк“, споменик природе могу се груписати у три целине:

1. Заштита природе, природних вредности и очување биодиверзитета

Постављени циљ ће бити реализован кроз: очување парковског зеленила, његове аутентичности и разноврсности; очување и унапређење свих парковских садржаја и функција и очување концепције парка.

2. Очување, унапређење и заштита квалитета животне средине

Управљач ће у оквиру остварења овог циља имати изузетно одговоран посао да обезбеди доследно поштовање свих законских прописа из области заштите животне средине. Градска управа за заштиту животне средине града Београда врши континуално праћење параметара квалитета животне средине на територији Града током целе године.

3. Учествовање у туристичкој понуди града, одрживи туризам и едукативне активности.

Развој туризма и едукативних активности реализоваће се кроз:

- Васпитно образовне и културне активности које се реализују у сарадњи са заинтересованим субјектима кроз програме едукације;
- Пружањем логистичке подршке заинтересованим институцијама и појединцима у васпитно-образовним активностима предшколске и школске деце, туриста и грађана;
- Информативно-пропагандни рад, презентација и популаризација која се остварује путем издавања пропагандног материјала, информисања, чак и посебних тематских публикација;
- Развој туризма у функцији заштите и презентације заштићеног подручја.

Управљање спомеником природе „Академски парк“ заснива се на принципима одрживог развоја и уважавања „добре праксе“ у управљању. Управљање мора бити у сагласности са важећом домаћом и међународном легислативном у свим сегментима заштите, а и еластично у смислу прилагођавања новим достигнућима, препорукама, директивама, законима, као и националним стратегијама и акционим плановима. Управљач мора бити и иницијатор израде и реализације разних пројеката у функцији одрживог развоја заштићеног подручја.

5. ПРИОРИТЕТНЕ АКТИВНОСТИ И МЕРЕ НА ЗАШТИТИ, ОДРЖАВАЊУ, ПРАЋЕЊУ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊУ „АКАДЕМСКОГ ПАРКА“

На основу дугорочно опредељених циљева у заштити, очувању, унапређењу и одрживом развоју заштићеног подручја „Академски парк“, Планом се опредељују следећи задаци, мере и активности приоритетног карактера:

1. Организовање управљања;
2. Доношење прописане планске и програмске документације;
3. Спровођење прописаног режима заштите (представља приоритетни задатак али континуираног карактера);
4. Назначавање изузетних примерака и обележавање као посебних реткости и вредности;
5. Евидентирање угрожавајућих фактора, дефинисање мера за њихово ублажавање и отклањање;
6. Формирање базе података о постојећем стању Парка.

Заштита, одржавање, праћење стања и унапређење заштићених подручја спроводи се на основу акта о заштити и плана управљања који морају бити усклађени са прописаним режимима заштите. У управљању заштићеним добром, управљач је у обавези да: чува, унапређује и промовише заштићено добро; спроводи прописане режиме заштите; доноси план управљања и Правилник о унутрашњем реду и чуварској служби утврђен актом о заштити; обележи заштићено добро; осигура неометано одвијање природних процеса и одрживог коришћења заштићеног добра; обезбеди надзор над спровођењем услова и мера заштите природе; води евиденције о природним вредностима; врши и друге послове утврђене законом и актом о заштити. У погледу спровођења акта о заштити управљач има право активне и пасивне легитимације.

За спровођење свих ових активности предвиђених актом о заштити управљач користи различите инструменте. Наравно, све активности се обављају у складу са важећом законском регулативом Републике, а управљање се спроводи на основу плана управљања (управљачки плански инструменти). Било која активност или поступак у управљању заштитом природних добара зависе од података и информација који се прикупе кроз мониторинг који обезбеђује основе за анализу система или догађаја као и усвајање различитих мера у поступку заштите и унапређења природних добара. Квалитетно управљање заштитом природних добара се данас не може замислити без информационих система, формираних база података, WEB презентације и географског информационог система. Управљач мора бити организационо, кадровски и стручно оспособљен за послове заштите и развоја природног добра. Такође, неопходно је спроводити читав низ васпитно образовних и културних активности у сарадњи са заинтересованим субјектима кроз програме едукације, као и пружити логистичку подршку програмима

заинтересованих институција и појединаца. Управљач је у обавези да популарише природне и културне вредности заштићеног природног добра, да успоставља пословно техничку сарадњу са управљачима других заштићених подручја и да се стално едукује и усавршава у пословима заштите. Чланом 69. Закона о заштити природе утврђен је начин обезбеђивања средстава за финансирање заштићених подручја.

Основне димензије капацитета успешног менаџмента природног добра су: систем управљања који се састоји од политичке подршке (интересовања локалне заједнице и државе за ову област), законодавстава и планова управљања; расположивих ресурса (средстава) које обухвата особље (људске ресурсе), обезбеђене изворе средстава, инфраструктуру и информације прикупљене кроз мониторинг; јавност која подразумева обавештеност и подршку пројектима као и еколошку свест о значају заштите природних објеката. Управљање се састоји од фаза које се настављају једна на другу и чине затворени круг, а то су: планирање; расподела ресурса; имплементација; мониторинг и евалуација и на крају *feedback* или повратна спрега. У пракси мониторинг и евалуација заштићених природних добара захтева читав низ питања која се односе на циљеве планирања, целисходност система управљања и процеса као и постигнути учинак и последице.

Управљање подручјем заштићеног природног добра „Академски парк“ сходно овом Плану управљања подразумева организовање и спровођење низа мера и активности које произилазе из Решења о стављању под заштиту природног добра, Закона о заштити природе, Закона о културним добрима и других прописа, а имају за циљ његову заштиту и развој. Природно добро је поверено на управљање ЈКП „Зеленило Београд“ (члан 6. Решења о заштити). Приоритетни задатак управљача јесте успостављање одговарајуће организованости на бази поверених послова, а у складу са решењем. У оквиру наведеног управљач је дужан да обезбеди спровођење прописаног режима заштите (III степен заштите) и очување природног добра, да своје развојне активности усклади са циљевима очувања и унапређења природног добра као и да води рачуна о спровођењу научно-истраживачких, информативно-пропагандних и других активности.

Управљање овим природним добром претпоставља добру организованост, опремљеност за извршавање поверених послова, успостављање материјалних претпоставки за извршавање програмираних послова заштите. Решењем о заштити и законском регулативом управљач у спровођењу прописане заштите у обавези је да:

- Обележи природно добро;
- Донесе акте предузећа;
- Обезбеди чуварску службу;
- Донесе План управљања.

5.1. Обележавање природног добра

Обележавање заштићеног природног добра спроводи се постављањем табле одређеног дизајна, у складу са Правилником о обележавању заштићених природних добара („Службени гласник РС“, бр. 30/92) и управљач се стара да Парк буде непрекидно обележен. ЈКП „Зеленило Београд“ ће поставити и табле са јасно дефинисаним правилима понашања посетилаца, а нарочито оних које се односе на забрану било којих активности које би нарушиле постојеће стање дрвећа или довеле у питање њихов биолошки опстанак.

Управљач је поставио двојезичне информативне табле на српском и енглеском језику код вреднијих примерака стабала, са њиховим битним карактеристикама као и занимљивостима везаним за врсту, ради обавештавања и презентације заштићеног природног добра и едукације посетилаца. Такође, управљач је поставио информативне табле забране слободног кретања паса како би се очувало постојеће парковско зеленило.

На простору Парка су 1968. године откривене Римске терме из II и III века, али због немогућности њиховог одржавања овај локалитет је затрпан. Ипак овај локалитет у парку је на адекватан начин обележен као значајан археолошки налаз у складу са условима Завода за заштиту споменика културе града Београда.

5.2. Израда аката предузећа

У циљу јасног дефинисања правила понашања посетилаца, обавезама и ограничењима у погледу коришћења заштићеног подручја, донеће се следећа акта Предузећа:

- Правилник о накнадама за коришћење заштићеног природног добра, за све намене предвиђене законом, осим за појединачне посете (Парк је изузетно фреквентан и представља јавну површину).
- Правилник о визуелном идентитету заштићеног природног добра, којим се утврђује знак, логотип и боја чија примена ће бити обавезна у ликовном и графичком представљању природног добра.
- Израда планске документације (израда Плана управљања, Годишњих програма управљања и Извештаји о реализацији годишњих програма управљања и друго).

5.3. Организовање чуварске службе

На основу члана 7. Решења о заштити, управљач има право активне легитимације у погледу остваривања установљеног режима заштите, као што је право подношења кривичних, прекршајних и управних поступака пред судским и

државним органима. Ове решењем прописане послове обавља претходно обучена чуварска служба, као део система управљања над спомеником природе које се реализује у смислу превентивне заштите, односно спречавања активности које могу нарушити вредности заштићеног простора.

5.4. Израда Плана управљања

На основу члана 52. став 1. Закона о заштити природе „Управљач доноси план управљања за период од десет година“, а ставом 2. истог члана регулисано је да „за одређена заштићена подручја, актом о проглашењу може бити предвиђено да се план управљања доноси за краћи период“, што је овде и случај. Чланом 9. Решења о заштити, средњорочни план управљања заштићеним природним добром се доноси за период од 5 година. У складу са Законом о заштити природе, на план управљања заштићеним подручјем сагласност даје јединица локалне самоуправе односно град Београд, уз претходно прибављено позитивно мишљење организације за заштиту природе. План управљања се реализује годишњим програмима управљања које управљач доноси до 15. новембра за наредну годину, а који садржи мере и активности планиране по приоритетима, динамику њиховог извршавања и висину потребних средстава. Годишњи програм управљања заштићеног подручја „Академски парк“ је део Плана за ту годину Јавног комуналног предузећа „Зеленило Београд“.

Према дефиницији Светске Уније за заштиту природе (*IUCN*), план управљања је „инструмент којим се указује на то како подручје треба да се штити, користи, развија и њиме управља. Пре свега, план управљања се заснива на постојећем стању одређеног подручја, њиме се описује заштићено подручје и његове специфичне одлике (као што су предеоне карактеристике, екосистеми, природне вредности и сл.), полазећи од резултата процена и истраживања обављених на терену. Поред тога у плану се описују и вреднују потребе и угрожавајући фактори који се могу појавити у заштићеном подручју у будућности. *Према томе функција плана управљања није само у томе да упути на најефикаснији и најразумнији пут ка будућности већ и да развије стратегије и специфичне активности осмишљене у складу са угрожавајућим факторима.* Такође, план управљања би требало да буде састављен тако да омогући флексибилну примену, мора да буде динамичан.

5.5. Заштита и одржавање споменика природе „Академски парк“

Заштита и одржавање заштићеног подручја „Академски парк“ спроводиће се у складу са режимом трећег степена заштите Споменика природе кроз опште и посебне мере заштите и коришћења којима се забрањује:

- промена намене површине;
- извођење активности које угрожавају вегетацију, а посебно:

- сеча дрвећа и шибља, изузев сувог и болесног;
- ломљење грана, оштећивање коре, кидање лишћа или предузимање било које друге радње које би нарушиле постојеће стање дрвећа или довеле у питање биолошки опстанак;
- уништавање кореновог система приликом дозвољених радова на уређењу парковске површине;

- изградња нових објеката у оквиру граница Парка;
- изградња нових подземних и надземних инсталација или било које врсте објеката инфраструктуре које би биолошки и пејзажно угрозили природно добро:
- депоновање смећа, земље, свих отпадних материја, грађевинског материјала, животињског измета и било чега што може да умањи естетска својства Споменика природе;
- промена постојећег објекта у погледу његове намене или физичких карактеристика (надградња, доградња, преграђивање и др.) без претходно прибављених услова организације за заштиту природе и других надлежних институција;
- раскопавање, нарушавање или извођење било којих радова који могу угрозити основну концепцију Парка; за све радове неопходно је имати одговарајућу документацију и претходно прибављене одговарајуће сагласности;
- постављање објеката или предмета који могу угрозити или умањити естетска својства природног добра;
- ложење ватре или организовање и предузимање активности које би непосредно оштетиле постојеће стање заштићеног природног добра, као и спровођење активности које нису усклађене са наменом простора (манifestације и масовна окупљања која нису у функцији едукације или туристичке презентације);
- уништавање травњака и садња било каквог растиња без претходно прибављених услова организације за заштиту природе;
- употреба хемијских средстава, осим оних које се користе за заштиту биљака.

У оквиру успостављеног режима заштите у заштићеном подручју, Решењем о заштити (члан 5) дозвољава се:

- извођење радова на реконструкцији и ревитализацији ради обнове Парка као културно-парковског наслеђа на основу пројекта и одговарајуће техничке документације израђене у складу са условима заштите природе и условима заштите споменика културе;
- садња биљака на основу пројекта;
- извођење свих биолошко-техничких мера заштите и неге (прихрањивање, заливање, третман против фитопатолошких и ентомолошких обољења и

- сл.), које су неопходне за одржавање виталности дрвећа, жбуња и одржавање партерних аранжмана;
- уношење нових врста дрвећа и шибља одговарајућих за ову врсту станишта чије естетске карактеристике доприносе вредности културно-парковског наслеђа;
  - подизање, обнављање и одржавање (кошење, уклањање корова, прихрањивање, аерација и др.) травњака;
  - уклањање примерака који не задовољавају естетске и функционалне критеријуме (болесне и суве, са неправилно развијеним хабитусом услед густог склопа, са нижим оценама основних елемената валоризације који угрожавају опстанак и развој другог или других примерака и сл.), као и оправдана замена једне врсте другом врстом одговарајућих естетских и старосних вредности;
  - постављање нових елемената парковског мобилијара (клупе, корпе за отпатке, канделабри) и поправка постојећих;
  - реализација утврђеног програма заштите и развоја, укључујући презентацију заштићеног природног добра.

5.6. Праћење стања и унапређење споменика природе „Академски парк“

Градско зеленило има посебну еколошку функцију у граду јер ублажава климатске екстреме, поспешује проветравање насеља, штити од буке, претеране инсолације и ветрова, пречишћава ваздух и апсорбује прашину и штетне гасове, регулише влажност ваздуха и температурни режим насеља. Због изузетне еколошко-заштитне улоге зеленила у градовима неопходно је предузети и све активне методе заштите и снизити факторе угрожавања заштићених природних добара.

На основу извршене валоризације заштићеног природног добра „Академски парк“, установљено је да је поред спровођења мера очувања и заштите постојећих вредности Парка, потребно извршити и реконструктивне мере отклањања недостатака на заштићеном подручју.

Управљач је санацију и ревитализацију заштићеног подручја „Академски парк“ као културно-парковског наслеђа, започео још 2012. године када су извршени архитектонско – грађевински радови и обнова парковског зеленила. Обновљене су постојеће асфалтне стазе, а око површина централног партера постављена је ниска барокна ограда која представља реплику монументалне барокне ограде око Академског парка. Такође, обновљене су травне површине постављањем травног бусена као и нови цветњак око споменика Јосифу Панчићу.

Имајући у виду стање вегетације у Академском парку, 2014. године је урађен „Главни пројекта ревитализације и обнове зеленила Академски парк, заштићено природно добро“. Томе је претходило Решење о условима заштите

природе од стране Завода за заштиту природе Србије (број 019/1691/2 од 26.07.2013. године) и Решење о утврђивању услова за предузимање мера техничке заштите за извођење радова на ревитализацији вегетације са партерном презентацијом римских терми у Академском парку, које је добијено од Завода за заштиту споменика културе града Београда (број 1047/13 од 29.01.2014. године). После израде Главног пројекта, од Завода за заштиту природе Србије је добијено позитивно мишљење (број 019/986/2 од 23.05.2014.године) а од Завода за заштиту споменика културе града Београда Сагласност на пројекат (број 1047/13 од 28.04.2014. године).

Радови у Пројекту су представљени у четири фазе. Радови из прве фазе су започети већ крајем 2014. године, и наставили су се у 2015. години и још увек нису завршени. У првој фази извођења радова, један број стабала је уклоњен а посађено је 40 нових садница и то платана (*Platanus x acerifolia* „Roof“), украсне крушке (*Pyrus calleryana* „Chanticleer“) и фотиније (*Photinia x fraseri* „Red Robin“). На тај начин се обогатио дендрофонд парка новим врстама што је допринело естетској вредности заштићеног подручја.

Овим Пројектом ревитализације и обнове зеленила, распоред вегетације је планиран тако да се усклади са основном матрицом парка која је класична геометријска, чинећи са њом јединствену целину. Посебна пажња посвећена је централном делу парка на коме се у наредном периоду планира значајно проширење цветних површина, чиме ће се нагласити централна оса парка и обезбедити колорит и динамика заштићеног подручја. Обнова травњака бусеном, предвиђена је на свим травњацима на којима се планира формирање цветњака

У циљу обогатавања овог простора у садржајном и визуелном смислу, Пројектом је предвиђена и партерна презентација римских терми на месту њиховог налазишта, у складу са условима Завода за заштиту споменика културе града Београда.

Одржавање нових елемената зеленила захтева редовно и квалитетно заливање аутоматским системом за наводњавање, па су у складу са тим, крајем 2017. године реализовани радови на „Пројекту аутоматског заливног система у Академском парку у Београду“. Уградњом аутоматског заливног система у заштићено подручје, обезбеђује се адекватно и квалитетно снабдевање водом свих елемената парковског зеленила.

5.6.1. Радови на одржавању и унапређењу парковског зеленила у заштићеном подручју

Да би се одржала виталност дрвећа, шибља и партерских аранжмана, а у циљу не само заштите већ и унапређења природног добра, неопходно је примењивати све биолошко-техничке мере заштите и неге. На основу валоризованог стања Парка, информација прикупљених континуираним мониторингом, а у складу са годишњим програмима примењиваће се следеће биолошке и механичке мере заштите, неге и развоја:

- Контрола стања свих стабала у Парку што укључује и израду фотодокументације. Редовно ће се вршити фитосанитарни прегледи постојеће вегетације како би се имао перманентан увид у стање дендрофлоре у Парку и на време реаговало на сваку уочену промену на стаблима.
- Готово сва стабла имају мањи или већи број сувих грана у крошњи које би требало уклонити. Перманентно ће се уклањати све доступне суве и ризичне гране, а пресеци ће се премазивати премазом који штити од труљења и поспешује калусирање ткива. Такође, стабла која су достигла своју физиолошку зрелост а на којима се уочавају промене у виду знакова трулежи, биће у већој мери орезивана како би се смањио потенцијални ризик од прелома већих примарних и носећих грана. На тај начин ће се продужити њихово егзистирање на зеленој површини и евентуална обнова, до коначне замене адекватним садницама исте или сличне врсте.
- У току вегетације ће се вршити хемијска третирања против болести и штеточина како би постојећа дендрофлора била у што бољем здравственом стању имајући у виду специфичне градске услове. Сва хемијска третирања биће праћена и фолијарном прихраном стабала. Посебно ће се обратити пажња на врсте осетљиве на болести и штеточине а међу њима најосетљивији су дивљи кестен, јаворолисни платан, атласки кеदार.
- У Парку постоје стабла која су веома вредна због своје дуговечности и успешно одолевају зубу времена али се на њиховим деблима и дебљим примарним гранама ипак уочавају промене изазване процесима трулежи. Та стабла је потребно перманентно санирати применом технике дендросанације где се у што већој мери механички уклања болесно биљно ткиво, а обрађене површине ће се премазивати заштитним премазом који поспешује калусирање.
- Вреднија стабла у Парку као и перспективна млада стабла биће према потреби радикално (преко корена) прихрањивана основним и допунским минералним ђубривом. То ће омогућити да већа количина хранива доспе у коренов систем што ће свакако допринети бољим условима развића ових стабала. Ако се на неким примерцима дендрофлоре уоче знаци губитка виталности, у зону кореновог система ће се уносити специјални супстрати богати

органоминералним садржајем, што би свакако требало да допринесе побољшању стања третираних стабала у Парку.

5.6.2. Остали радови на заштити и унапређењу стања заштићеног подручја „Академски парк“

- Уређење заштићеног природног добра „Академски парк“ подразумева и радове који су континуални: одржавање травњака (кошење, грабуљање, заливање, грабуљање лишћа), одржавање шибља и цветњака, одржавање комуналне хигијене на целом подручју природног добра. Потребно је одржавати елементе парковског мобилијара (клуба, корпи за отпатке) у исправном стању и по потреби постављати нове.
- У наредном периоду ће се поправљати, мењати и фарбати метални сегменти ограде од грифоване жице и кованог гвожђа. Такође, вршиће се редовно прање (уклањање графита и атмосферске прљавштине) бетонског дела ограде у Академском парку.
- Перманентно ће се тражити од надлежног комуналног предузећа да одржава а по потреби и реконструише чесму код дечијег игралишта, што подразумева уклапање тог дела простора у целокупну концепцију Парка, а по детаљу услова Завода за заштиту споменика културе града Београда.
- Систем за аутоматско заливање захтева перманентно одржавање. То обухвата пуштање у рад заливног система на почетку заливног периода и његово затварање на крају заливног периода, временско програмирање рада заливног система, замену распркивача и фитинга, замена црева кап по кап, замену електромотора вентила, штеловање распркивача.

Радови на одржавању и уређењу украсног мобилијара „Клуба Софора“

Украсни мобилијар „Клуба Софора“ који употпуњује и обогаћује амбијент заштићеног подручја представља значајан садржај на простору заштићеног подручја који је постао омиљено место окупљања млађе популације посетилаца парка.

Око „Клубе Софоре“ је у претходном периоду постављен плато од гранитне коцке, што представља трајније и атрактивније решење уређења простора око украсног мобилијара.

Управљач је у 2019. години извео радове на потпуној обнови украсног мобилијара „Клуба Софора“. Комплетно је поправљена метална конструкција – носач клубе. Демонтиране су и замењене новим све лајсне дрвеног дела клубе,

офарбане одговарајућим лаком и поново монтиране на металну конструкцију мобилијара.

У наредном периоду се планира перманентно одржавање металне конструкције – носача клупе, као и дрвених лајсни, од којих се састоји наслон и седални део украсног мобилијара.

„Клупа Софора“ обогаћује амбијент заштићеног подручја

6. ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

У циљу успостављања интегралног управљања спомеником природе, у претходном периоду је формирана база података која садржи планиране и извршене активности реализоване од периода заштите споменика природе „Академски парк“ до данас. Постоји формирана научно-стручна основа о стању и вредностима заштићеног подручја, са сврхом заштите и развоја, као и неутралисања негативних последица појединих појава и процеса који се могу јавити у заштићеном природном добру. На пример, у случају појаве неких фитопатогених гљива или штетних инсеката који утичу на здравствено стање и кондицију дендрофлоре, потребно је детектовати штетне агенасе који угрожавају присутну вегетацију у Парку. У складу са новонасталом ситуацијом, приоритетни задатак управљача је да предузме неопходне мере које ће допринети да се штетни утицаји сведу на најмању могућу меру. Уколико је то потребно, управљач може ангажовати научно - стручне институције које ће помоћи да се актуелан проблем реши. Ова сарадња се може реализовати кроз разне пројекте чији резултати могу имати и ширу примену.

У оквиру простора природног добра постављене су табле у циљу обележавања и презентације заштићеног природног добра као и едукације посетилаца. Постављена је табла којом се обележава и описује заштићено подручје „Академски парк“, адекватна информативна табла којом је обележено археолошко налазиште римских терми, информативне табле на српском и енглеском језику које описују репрезентативне примерке аутохтоних и алохтоних врста дрвећа, као и одговарајућа табла постављена испред украсног мобилијара „Клупа софора“. Ове информативне табле ће се у наредном периоду по потреби мењати, редизајнирати и усклађивати са потребама посетилаца.

Информативне табле у Академском парку

7. АКТИВНОСТИ НА ПРОМОЦИЈИ ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Полазећи од значаја који има споменик природе „Академски парк“ и планираних мера и активности у поступку спровођења заштите, коришћења и одрживог развоја заштићеног подручја управљач овим Планом управљања у средњорочном периоду, планира активности на промоцији природних и културно-историјских вредности заштићеног подручја. Све програмске активности су конципиране тако да врше позитиван утицај о значају заштићеног подручја, да дају конкретне информације, да се популаришу природне и културне вредности подручја и утиче на интересовање посетилаца.

Промоција вредности заштићеног подручја „Академски парк“ се у наредном периоду може остваривати кроз следеће активности:

- WEB презентацијом споменика природе „Академски парк“ за циљну групу која користи интернет;
- Издавање посебних публикација која ће бити доступна локалној самоуправи, посетиоцима и осталим заинтересованим институцијама и појединцима;
- Израду прикладних тематских флајера, лифлета, проспеката, разгледница који ће бити доступни великом броју посетилаца заштићеног подручја;
- Обезбеђење учешћа јавности и доступности аката које доноси управљач;
- Информисање путем јавних гласила;
- Промоција вредности заштићеног подручја кроз разне волонтерске акције и др.

Посетиоци парка у летњем периоду

8. ДИНАМИКА И СУБЈЕКТИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПЛАНА УПРАВЉАЊА ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈЕМ „АКАДЕМСКИ ПАРК“

Спровођењем Плана управљања заштићеним подручјем „Академски парк“ за 2023-2027.годину, остварује се основни концепт заштите и очувања биоэколошких, просторно-амбијенталних и културно-историјских карактеристика и идентитета једног од најстаријих делова Београда, као и одржавања и унапређења стања ботаничких и естетских вредности дендрофонда. У циљу што ефикаснијег спровођења Плана управљања, ЈКП „Зеленило Београд“ обезбеђиваће следеће:

- План мера и активности за спровођење програма заштите и развоја, које ће бити обрађене тематски због што ефикаснијег обављања законом и решењем дефинисаних послова заштите;
- Непосредно старање о спровођењу Плана управљања заштићеним подручјем „Академски парк“, обезбеђује РЈ за заштићена природна добра;
- План управљања заштићеним подручјем „Академски парк“ се реализује годишњим оперативним програмима управљања, члан 9. Решења о заштити;
- ЈКП „Зеленило Београд“ ће водити активности за обезбеђивање неопходне финансијске подршке за програмиране мере и активности;
- Спровођење Плана управљања годишњим програмима, а у том циљу разматрају се извештаји о реализацији програма који се подносе организационој јединици Градске управе за послове заштите животне средине најкасније до 15. децембра за текућу годину;
- Стручни надзор над спровођењем Решења о заштити и аката донетих на основу решења врши организација за заштиту природе у складу са законом.

ЈКП „Зеленило Београд“, управљач заштићеног подручја „Академски парк“, доноси План управљања заштићеним подручјем „Академски парк“ за период 2023-2027. година који је конципиран према захтевима које треба остварити сагласно Решењу о стављању под заштиту. План управљања за заштићено подручје „Академски парк“ за период 2023-2027. операционализује се годишњим програмима управљања којима се детаљно дефинишу задаци, радови и активности, материјално-финансијске и организационе претпоставке њиховог извршења.

План управљања заштићеним подручјем „Академски парк“ конципиран је тако да садржи све елементе из Решења о заштити, као и обавезу предузимања свих расположивих мера заштите природног добра и очувању основних вредности које се у њему налазе. Концепт заштите се заснива на детаљној анализи и валоризацији природних вредности, установљеном режиму заштите, посебним и општим мерама забране као и постављеним циљевима за његову заштиту, развој и унапређење.

Остваривање програмских мера дефинисаних у Плану управљања могуће је уз испуњавање следећих претпоставки:

- Организовање, опремање, кадровско оспособљавање и стручно усавршавање РЈ за заштићена природна добра, ЈКП „Зеленило Београд“;
- Усаглашавање израде планске и пројектне документације за извођење потребних радова за унапређење постојећег стања, а у складу са наменом и просторним обухватом заштићеног подручја;
- Координисано и континуирано праћење стања (мониторинг) као превентивни управљачки инструмент, али и ангажовање стручних и научних организација због санације негативних последица појединих појава и процеса који се могу десити на заштићеној површини природног добра;
- Обезбеђивање финансијских средстава из законом планираних средстава.

9. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА И МАТЕРИЈАЛНЕ ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА ИЗВРШАВАЊЕ ПОВЕРЕНИХ ПОСЛОВА УПРАВЉАЊА ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈЕМ

Финансирање заштићеног природног добра „Академски парк“ регулисано је чланом 10. Решења о стављању под заштиту природног добра „Академски парк“ и чланом 69. Закона о заштити природе. Неопходна средства за извршење послова заштите обезбедиће се из:

- средстава буџета јединице локалне самоуправе,
- накнаде за коришћење заштићеног подручја,
- прихода остварених у обављању делатности и управљања заштићеним подручјем,
- средстава обезбеђених за реализацију програма, планова и пројеката у области заштите природе,
- донација, поклона и помоћи,
- других извора у складу са законом.

Средства обезбеђена у буџету града Београда за текућу годину исплаћују се управљачу у складу са обимом и динамиком мера и задатака дефинисаних годишњим оперативним програмима.

План управљања заштићеним подручјем „Академски парк“ се ради за период од пет година и управљач је у обавези да предвиди трошкове неопходне за извршење поверених послова управљања, као и пројекцију радова које треба урадити сходно планираним циљевима уз процену потребних финансијских средстава, а полазећи од садашњих јединичних трошкова.

План управљања заштићеним подручјем „Академски парк“ спроводиће се годишњим програмима који ће садржати послове и задатке који се непосредно спроводе у текућој години, динамику извршења програмираних радова, послова и задатака, као и неопходна финансијска средства потребна за реализацију Годишњег програма управљања. На Годишњи програм управљања заштићеним подручјем „Академски парк“, сагласност даје надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Поред обезбеђења финансијских средстава за реализацију Плана управљања заштићеним подручјем „Академски парк“ неопходно је да:

- Управљач организује Службу заштите, унапређења, промовисања и одрживог развоја заштићених природних добара сагласно Правилнику о

условима које мора да испуњава управљач заштићеног подручја („Службени гласник РС“, број 85/2009).

- Управљач организује Чуварску службу сагласно Правилнику о условима које мора да испуњава управљач заштићеног подручја („Службени гласник РС“, број 85/2009), Решењу о стављању под заштиту природног добра „Академски парк“ (број 501-680/07-С).
- Управљач донесе управљачка документа (План управљања, Програм управљања, Правилник о унутрашњем реду и чуварској служби и др.) и на исте добије сагласност надлежног органа јединице локалне самоуправе.
- Управљач оствари сарадњу са локалном самоуправом, невладиним организацијама и другим институцијама у области заштите, унапређења, промовисања и одрживог развоја споменика природе „Академски парк“.
- Програме и пројекте из области заштите, унапређења, промовисања и одрживог развоја споменика природе „Академски парк“ заједнички раде управљач и Завод за заштиту природе Србије, Секретаријат за заштиту животне средине града Београда, стручне институције као и општинске локалне самоуправе и невладине организације.

Јасна Трифуновић, дипл. инж. пољ.

Руководилац
РЈ за заштићена природна добра

Милан Стојановић, дипл. инж. шум.